

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

UHERSKÉ HRADIŠTĚ (okr. Uherské Hradiště)

Sojákova ulice, Mariánské náměstí, Zelný trh, Protzkarova ulice, náměstí T. G. Masaryka Středohradištní období, středověk, novověk. Město, sídlištní vrstvy. Záchranný výzkum.

Lokalizace: ZM ČR 1 : 10 00 (list 25-33-17) rok vydání 1992, plocha mezi body v souřadnicích od Z:j s. č. 429:126, 447:108 mm (parc. č. 653/1, 653/9, 653/20, 653/23).

Záchranný výzkum, vyvolaný rekonstrukcí kanalizace v exponovaných částech města (ulice Sojákova, Mariánské náměstí, Zelný trh a zvláště ulice Protzkarova a náměstí T. G. Masaryka), zachytil středohradištní osídlení, kolonizační horizont (2. polovina 13. století – počátek 14. století) a středověké až novověké vrstvy a nálezy (obr. 145). Výzkum proběhl v měsících duben–srpen 2006 a listopad–prosinec 2006. Výkopové práce v ulici Sojákové a v části Mariánského náměstí proběhly bez dohledu archeologa. Další úseky již byly pravidelně sledovány. Nálezové situace zjištěné dřívějšími výzkumy (např. 1983 – základové zdivo velkomoravského stáří) se však nepodařilo ověřit, ač výkop procházel v těsném sousedství někdejšího nálezů. Novodobý kanalizační výkop byl hlubší, přibližně 300–350 cm. Dno bývalo pravidelně zaplaveno kanalizačními splašky. Výkop procházel z větší části po trase stávající kanalizace, vybudované patrně již v rozmezí let 1913–1914. Byl však širší (přibližně 225 cm), což umožňovalo sledovat zčásti neporušená souvrství obou stran výkopu.

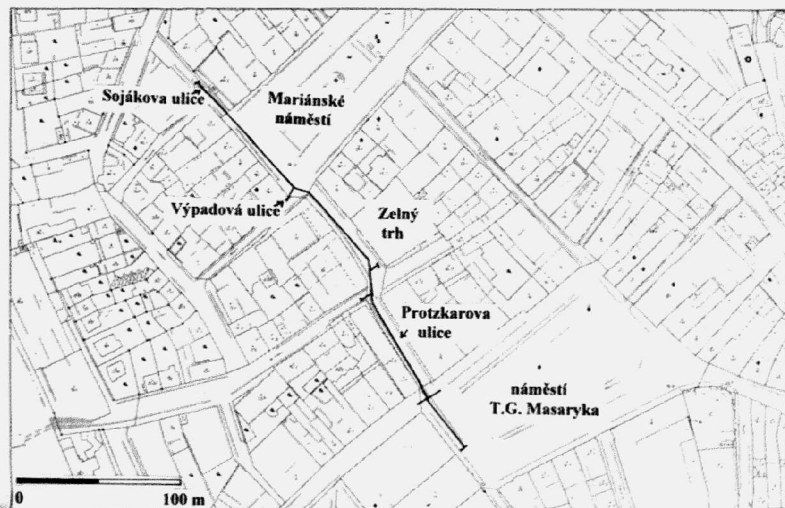
Na rozhraní Mariánského náměstí a ulice Výpadové byla zachycena černozemní středověká – novověká vrstva, shora i zdola provázená dřevěnou roštovitou konstrukcí. Další průběh výkopu v oblasti Zelného trhu provázela značně překopaná souvrství v horních částech, stopy antropogenní činnosti středověkého – novověkého stáří a sterilní podloží, korespondující s předpokládaným tokem vodoteče Rechly a okolním zavodněním v prostoru Zelného trhu.

S kolonizačním horizontem budování města souvisí nálezy dvou dřevěných částí při vyústění ulice Protzkarovy ze Zelného trhu. Zde byly dělníky vytaženy z hloubky asi 300

Obr. 146. Uherské Hradiště, Protzkarova ulice, severo-východní profil. Kamenná destrukce velkomoravského stáří nasadající na hlinitokalovou vrstvu s nálezy keramiky a zvířecích kostí. Pod ní patrně rostle jílovité podloží původního ostrova. Uherské Hradiště, Protzkarova Strasse, das nord-östliche Profil. Die Steinzerrütung des großmährischen Alters aufsteigend auf trüblehmige Schicht mit Funden von Keramik und Tierknochen. Darunter ist gewachsene Schlickbasis der ursprünglichen Insel zu sehen.

cm dva dřevěné opracované kusy, poškozené prkno a poškozený hrotitý trámeček. Dřevěné části lze dát do souvislosti se zpevněním břehu nově vznikajícího kolonizačního města vůči Rechle, a to s ohledem na jejich stratigrafickou pozici i se zřetím na dendrochronologická data vypracovaná laboratoří AV ČR v Mikulčicích. Vzorky lze s jistou výhradou datovat k polovině 13. až počátku 14. století. Další dřevěné zlomky se nepodařilo datovat. Nejdůležitějším zjištěním z ulice Protzkarovy byla kamenná destrukce velkomoravské

Obr. 145. Uherské Hradiště. Výřez z katastrální mapy. Lokalizace záchranného výzkumu v roce 2006. Uherské Hradiště. Ausschnitt aus dem Katasterplan. Lokalisierung der Rettungsgrabung im Jahre 2006.

ho stáří (obr. 146). Destrukci z nasucho kladených kamenů provázely ve spodní části nálezy zvířecích kostí i drobných střepů velkomoravského stáří. Ty byly nalezeny (intaktně) také v destrukci samotné. Ve vzdálenosti kolem 31 m délky ulice Protzkarovy vystupovala pod destrukcí hlinitokalová vrstva s nálezy keramiky a zvířecích kostí, která se výrazně zvedala ze zavodněného podloží až do výše 1 m 10 cm ode dna. Její mocnost byla 20–30 cm a jevila se po obou stranách profilu. Pod ní nasedalo kompaktní rostlé jílovité podloží původního ostrova, které předcházelo antropogennímu dění na ostrově. Zachytit se tak podařilo hranu ostrova, vzniklou hydrologickou činností vodoteče, nazývanou později Rechla. Starší než středohradištní osídlení zjištěno nebylo. Z uvedené stratigrafické situace tedy vyplývá, že na původním rostlém podloží ostrova došlo k vytvoření nepřilíš mocné středohradištní vrstvy (zde dosahovala 20–30 cm), která směrem do nitra ostrova stoupala; na ní nasedala destrukce rovněž středohradištního stáří nejasného stavebního účelu. S ohledem na mocnost závalu (zachováno až 80 cm), jeho šíři (přes 2 m) i délku (8 m) se jeví pravděpodobné, že destrukce mohla původně sloužit ke zpevnění a ohraničení – opevnění? okraje jednoho z ostrovů (vůči Rechle?), vyloučit nelze ani obranný charakter. Navíc zjištěná šíře nemusí být konečná. Je totiž dána šíří výkopu. Ověřit pokračování destrukce za hranici skryté plochy nebylo bohužel pro hustou zástavbu možné. Také zachycená mocnost destrukce nemusí být konečná. Shora byla totiž již značně narušena novodobými zásahy. Stratigrafická pozorování v tomto úseku ulice Protzkarovy potvrzují, že terén se od Zelného trhu, tedy od míst zavodnění Rechlou, směrem k dnešnímu náměstí T. G. Masaryka zvedal alespoň o 1 metr a že velkomoravské osídlení se zavodněnému úseku vyhýbalo. Nastupovalo přibližně v polovině dnešní ulice Protzkarovy. Zčásti byl pak tento sídelní horizont narušen mocnou středověkou kolonizační vrstvou.

V následujícím úseku, a to až k vyústění do náměstí T. G. Masaryka, byl znovu zachycen středohradištní sídelní horizont, narušený středověkými kolonizačními aktivitami (dřevité zlomky, zbytky kůží promísené s nálezy středohradištní keramiky). Také v prostoru náměstí T. G. Masaryka, na rozhraní domu služeb a kostela sv. F. Xaverského, byla zachycena středohradištní sídelní vrstva, provázená nálezy střepů, zvířecích kostí i větším množstvím kamenů, v různé míře narušovaná kolonizačním horizontem osídlení města. Vyhodnocení situace na náměstí T. G. Masaryka však dosud není vzhledem k pokračujícímu výzkumu možné.

Dana Menoušková

Resumé

Uherské Hradiště (Bez. Uherské Hradiště), Sojákova Strasse, Platz Mariánské náměstí, Platz Zelný trh, Protzkarova Strasse, Platz náměstí T.G. Masaryka. Burgwallzeit, Mittelalter, Neuzeit. Stadt, Siedlungsschicht. Rettungsgrabung.

UNIČOV (okr. Olomouc)

Haškova ulice, parc. č. st. 134. Středověk–novověk. Město, sídelní vrstvy. Záchraný výzkum.

V srpnu 2006 proběhl záchraný výzkum při stavbě rodinného domu v historickém jádru Uničova. Na Základní

mapě ČR 1 : 10 000 je poloha vymezena bodem 421 mm od Z s. č. a 308 mm od J s. č. Lokalita je situovaná cca 150 m jihovýchodně od centrálního náměstí, v blízkosti bývalého minoritského kláštera s kostelem Povýšení sv. Kříže. Přestože byla většina plochy druhotně porušená, podařilo se na jednom místě zachytit a na jediném dochovaném profilu dokumentovat sled kulturních vrstev od vrcholného středověku do současnosti. Byl získán keramický materiál datovaný do 2. poloviny 13. až 1. poloviny 15. století a novověku. Nejmladším zásahem byla odpadní jáma, používaná ještě na počátku 20. století.

Hana Dehnerová

Resumé

Uničov (Bez. Olomouc), Haškova Gasse, Parzelle Nr. St. 134. Mittelalter. Stadt, Siedlungsschichten. Rettungsgrabung.

ÚSOV (k. ú. Úsov-město, okr. Šumperk).

Zámecká ulice. Vrcholný středověk–novověk. Hrad a zámek. Záchraný výzkum.

V průběhu roku 2006 byl prováděn archeologický dohled (VM Šumperk) v souvislosti s budováním inženýrských sítí v areálu hradu a zámku, který se nachází na cípu náhorní planiny, vybíhající od východu nad městečko Úsov. Tento původně raně gotický hrad s dispozicí francouzského kastelu byl založen ve 13. stol. V průběhu dalších staletí prošel mnoha stavebními přestavbami a úpravami až do současné zámecké podoby (Plaček 2001, 663-666).

V březnu 2006 byly sledovány výkopy pro vodovod uvnitř hranolové věže (E) v jihovýchodním nároží – tedy původní věže s bránou. Pohybovaly se však pouze ve vrchních navážkových souvrstvích. Kromě zvířecích kostí a zlomků novověké keramiky v nich byl zajímavý pouze větší fragment komorového reliéfního kachle (pravděpodobně část zobrazení lva, cca 15. stol.).

Během srpna byly hloubeny výkopy pro rozvod vody a NN, VO, které vedly napříč východní částí nádvoří od věže A až do prostoru mezi dnešním průjezdem a věží E (označení věží dle Goš 1992, obr. 1). Výkop pro vodovod (hl. cca 100–110 cm, šířka 40 cm) v podstatě jen potvrdil výsledky zjišťovacích výzkumů Vl. Goše (1989; 1990; 1992) – původní hlubokou depresi v severní části u věže A (nyní terén zarovnan navážkami) pravděpodobně i existenci dělicí severojižní zdi (destrukci základů) v úzkém prostoru mezi kočárkovnou a tzv. palácem Vlašimů a také situaci v severovýchodní části nádvoří (zvětralé podloží se v severní části nalézalo v hloubce pouze cca 30–40 cm od současné úrovně povrchu, směrem k jihu postupně klesalo pod přibývajícím souvrství navážek – vyzvednuty zlomky novověké keramiky). Výkopy pro vedení NN, VO byly realizovány v jihovýchodní části nádvoří – před budovou bývalé lesnické školy (stojí při východní straně areálu). Zde byly registrovány také pouze navážky a též recentní cihelné destrukce; jižním směrem (k dnešnímu průjezdu) byl místy zachycen v hloubce cca 40 cm podložní terén.

Jakub Halama